

Bezoek aan de Tooro Botanical Garden.

In 1955 heeft de koningin van Groot Brittannië In Fort Portal een groepje eucalyptusbomen geplant. Deze bomen zijn de moederbomen van alle eucalyptusbomen in Oeganda en vertegenwoordigen daarmee een historische waarde voor Oeganda.

De Tooro Botanische tuin is rond deze bomen opgebouwd. De tuin is momenteel 40 ha groot en bestaat uit verschillende secties. Het doel van de tuin is vooral educatief. Bezoekers, lokale mensen, toeristen en schoolkinderen krijgen er informatie over inheemse planten, bomen, bloemen en kruiden. Hoe deze groeien maar vooral ook waar ze voor gebruikt worden en wat er zoal van gemaakt wordt.

We worden hartelijk ontvangen door Godfrey Ruyonga die de directeur van TBG is. We gaan gelijk op pad door de tuin. De tuin is onderverdeeld in verschillende secties. We komen binnen bij de bloemen. Allemaal lokale bloemen en gewassen geschikt voor in huis, bloemstukken bij trouwen of een begrafenis. Dan komen we aan een gedeelte waar planten worden gekweekt. Van mooie planten worden stekjes gehaald en in kleine potjes gezet en zo weer opgekweekt. Dan de sectie bomen. De bedoeling is om van alle soorten lokale bomen uit het woud er een in de TBG te hebben. Er kunnen dan weer nieuwe bomen van gekweekt worden. Oeganda kent veel verschillende soorten bomen. Ze zijn nog lang niet allemaal in kaart

gebracht. Er is wel iemand die bezig is alle bomen in kaart te brengen. Op deze manier willen ze stukje voor stukje de rijkdom van het land in kaart brengen. TBG wil dan graag van iedere soort een boom in de tuin hebben. Momenteel wordt er gewerkt met zaden van bomen maar het duurt minimaal 3 jaar voordat het zaadje een plant wordt. Er werken nu twee Franse vrijwilligers in TBG om te onderzoeken of er snellere methoden zijn om bomen te vermeerderen.

We komen bij de kruiden. Deze worden vooral voor medicinale doeleinden gebruikt. Mensen in Oeganda zijn niet gewend om kruiden bij het bereiden van voedsel te gebruiken. Dat wordt door TBG wel geleerd. Mensen krijgen hier informatie over hoe en welke kruiden te gebruiken in verschillende gerechten.

De tuin heeft ook twee uitkijktorens te bieden. Vanuit de torens heb je een mooi uitzicht maar is vooral een gelegenheid om vogels te spotten. Kwataniza heeft TBG gesteund met de bouw van een educatiehut.

In deze hut krijgen schoolkinderen biologie les en wordt er informatie gegeven over planten en groenten. Naast de educatiehut is een demonstratietuin waarbij schoolkinderen meteen kunnen zien hoe de planten eruit zien en hoe ze groeien.

Er is ook een sectie met groenten en fruit waar pinda's, ananas, papaja, kool etc. groeit. Wanneer de groenten en het fruit geoogst worden, kunnen mensen dit kopen. Dit zorgt voor inkomsten van de botanische tuin.

De tuin heeft verder inkomsten uit de verkoop van plantjes, gedroogde kruiden, entree en rondleidingen voor bezoekers.

Kwataniza heeft TBG ook gesteund met grote borden om aan te geven waar de tuin zich bevindt en met het plaveien van de toegangsweg van de tuin. Verder met de omheining van een deel van de tuin. TBG werd geconfronteerd met mensen die zich via andere paden toegang tot de tuin verschaffen en zonder betaling rondlopen en zelfs planten stelen. Dat maakt een omheining noodzakelijk.

De tuin biedt werk aan 25 mensen. Dit aantal wordt uitgebreid wanneer de tuin verder uitgebreid wordt. Er is veel personeel nodig maar de

inkomsten zijn nog niet zo hoog dat er meer mensen betaald kunnen worden.

Godfrey de directeur vertelt over zijn plannen voor de toekomst. Het is een enthousiaste en gedreven man met veel goede plannen. Voor 2009 heeft hij de volgende plannen:

- Omheining van de hele tuin realiseren. Er is nu 1/3 omheind.
- Bouw van een nieuwe entree met een gebouw waar entree geheven wordt maar waar tevens kruiden op een moderne en hygiënische manier gedroogd en verpakt kunnen worden. De bouw is al gestart maar moet in 2009 afgerond worden.
- Het maken van informatiefolders van bloemen, planten en kruiden met een foto, naam en toepassingen erbij.
- Het ontwikkelen van een sectie met planten uit de bijbel. Hier is al mee gestart maar moet verder ontwikkeld worden.
- Een begin maken met de opzet van Royal sectie (planten en bloemen uit de Koninklijke tuinen.
- Aanschaf van een of twee verrekijkers voor de vogel uitkijktorens.
- Onderhoud van het dak van de educatiehut
- Toename van het aantal bezoekers tot 30 per maand (dat is een toename van 50%)
- Trainen van vrouwengroepen in het gebruik van planten om materialen te verven. TBG werkt hiervoor samen met vrouwengroepen die manden maken van raffia of andere materialen waarin zij dan nieuwe kleuren kunnen verwerken.

Op de langere termijn wil TBG een informatiecentrum met boeken en naslagwerken over planten, bomen en kruiden opzetten. TBG wil ook het nut en noodzaak van een botanische tuin promoten. De gemeente wil de grond graag hebben voor industriële doeleinden omdat ze daar momenteel meer belang aan hechten dan aan een botanische tuin.

Godfrey Ruyonga, directeur van TBG.

Verslag: Tiny Koppens december 2008.